

«ՇԻՐԱԿԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ» ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ ՀԿ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ ՀՀ Շիրակի մարզի «Ձորակապի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ
Առարկա՝ Պատմություն
Թեմա՝ Ուսուցչի օգնականի դերը կրթական գործընթացում

Վերապատրաստող
Ուսուցիչ՝

Կարինե Ալեքսանյան
Անյուտա Բասենցյան

Գյումրի 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն

Գլուխ առաջին: Ուսուցչի օգնականի աշխատանքային պարտականությունները

Գլուխ երկրորդ: Ուսուցչի օգնականի գիտելիքներին, կարողություններին և հմտություններին ներկայացվող պահանջները և վերաբերմունքը նրա նկատմամբ:

Եզրակացություն

Օգտագործված գրականության ցանկ

Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը 2014 թվականին համընդհանուր ներառական կրթությունը հռչակեց որպես յուրաքանչյուր երեխայի կրթության իրավունքի ապահովման երաշխիք՝ հիմքում ունենալով մի շարք միջազգային փաստաթղթերով ՀՀ կողմից ստանձնած, ՀՀ օրենսդրությամբ ամրագրված պարտավորությունները, ինչպես նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 2014թվականի դեկտեմբերի 1-ին ընդունված Հանրակրթության մասին ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին ՀՀ օրենքը:

Կրթության ոլորտում իրականացվող այս բարեփոխումները ենթադրում էին ինչպես ուսուցման գործընթացում աշակերտներին գիտելիքների տրամադրման, այնպես էլ կրթության գործընթացում կիրառվող մեթոդների և ռազմավարությունների վերանայում, վերակառուցում և արմատական փոփոխություններ: Ուսուցման գործընթացն անհրաժեշտ էր հարստացնել դասավանդման ճկուն և բազմազան մեթոդներով, միևնույն ժամանակ կատարել ուսումնական գործընթացի և միջավայրի հարմարեցում: Այս ամենի լավագույնս իրականացման համար հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսուցչին անհրաժեշտ է լրացուցիչ աջակցություն, ինչն էլ պատճառ հանդիսացավ հանրակրթության մեջ նոր "ուսուցչի օգնական" հաստիքի ներդրմանը: Ուսուցչի օգնականներին սխալ է դիտարկել որպես հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում առկա „լրացուցիչ“, մանկավարժական աշխատողներ: Նրանք կարևոր դերակատարում ունեն սովորողների ուսուցման դաստիարակության, նրանց ինքնակառավարման, անկախության և ինքնագիտակցության տարրերի ձևավորման գործընթացներում:

Օրենքում ուսուցչի օգնականը որակվում էր որպես «կրթության կազմակերպման գործընթացում ուսուցչին աջակցող մանկավարժական աշխատող»:

Ստեղծելով համագործակցության արդյունավետ մեխանիզմներ ուսուցչի օգնականը և ուսուցիչը համատեղ ջանքերով հնարավորություն է տրվում ապահովվում մատչելի, հասանելի և արդյունավետ կրթական գործընթաց յուրաքանչյուր դպրոցում, յուրաքանչյուր երեխայի համար:

Չնայած օրենքով տրված հնարավորությանը, ուսուցչի օգնականի հաստիքը հաճախ դպրոցի տնօրենների կողմից համարվում է ծանոթներին աշխատանքի տեղավորելու հնարավորություն: Մի կողմից ուսուցչի օգնականները լավ չեն պատկերացնում իրենց գործի էությունը, մյուս կողմից տնօրենները պատշաճ վերահսկողություն չեն սահմանում: Ուսուցիչները իրենց հերթին թույլ չեն տալիս ուսուցչի օգնականներին աջակցել իրենց դասապրոցեսում:

Մեր առաջ խնդիր ենք դրել վեր հանել ուսուցչի օգնականի դերը կրթական գործընթացում: Աշխատանքը բաղկացած է երկու գլխից: Առաջինում ներկայացրել ենք ուսուցչի օգնականի աշխատանքային պարտականությունները , երկրորդում ` ուսուցչի օգնականի գիտելիքներին, կարողություններին և հմտություններին ներկայացվող պահանջները և վերաբերմունքը նրա նկատմամբ:

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ: Ուսուցչի օգնականի աշխատանքային պարտականությունները

2014 թվականի դեկտեմբերի 20-ին Հանրակրթության մասին օրենքով Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ներդրվեց ուսուցչի օգնականի հաստիքներ, որոնց թիվը որոշվում էր տվյալ դպրոցում սովորողների միջին տարեկան թվի 10 տոկոսի հաշվարկի հարաբերակցությունից.

Ինչպես այլ երկրները, Հայաստանը ևս ուսուցչի օգնականի համար ունի հստակ սահմանված և ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված պաշտոնի նկարագիր: Ըստ այդմ, ՀՀ-ում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ուսուցչի օգնականը, ուսուցիչների հետ համագործակցելով, իրականացնում է սովորողների կատարողականության դիտարկում և այս կամ այն պատճառով առաջացած դժվարությունների վերհանում: Հիմք ընդունելով հավաքագրված տեղեկատվությունը՝ ուսուցչի օգնականն աջակցում է ուսուցչին. դասի պլանավորման, ընդհանուր և անհատական նպատակների սահմանման, դասապրոցեսի ընթացքում կիրառվող ուսումնամեթոդական խթանիչ նյութերի նախապատրաստման, ինչպես նաև ԱՌԻՊ-ի մշակման և իրականացման գործընթացներում: Արտադասարանական միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման, խմբի գործունեության վերահսկման և վարքի կառավարման աշխատանքներում: Ըստ անհրաժեշտության, դասապրոցեսի ընթացքում և դրանից հետո լրացուցիչ աջակցություն է տրամադրում բոլոր, այդ թվում ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներին՝ խթանելով կարողությունների և հմտությունների առնվազն պարտադիր նվազագույն պահանջների յուրացման, սովորողների անհատական և սոցիալական ձեռքբերումների զարգացման գործընթացը:

Ուսուցչի օգնականը հանրակրթական ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատող է, ով աջակցություն է ցուցաբերում դասավանդող ուսուցչին հնարավորություն ընձեռնելով նրան առավել արդյունավետ դասեր անցկացնել և ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել յուրաքանչյուր սովորողի ուսումնառության և մասնակցության վրա: Ուսուցչի

օգնականը համագործակցում և համաձայնեցնում է իր անելիքները դասավանդող ուսուցչի հետ, օգնում է նրան դասերը սահուն վարելու գործընթացում պահպանելով դասավանդող ուսուցչի կողմից դասարանի համար սահմանված ընդհանուր պահանջները:

Մասնավորապես, շատ է կարևորվում ուսուցչի օգնականի անձնային որակները՝ համբերատարությունը, աշակերտների հանդեպ անկեղծ հոգատարությունը, արդարամտությունը, ճկունությունը, ստեղծագործականությունը և նախաձեռնողականությունը:

Ուսուցման գործընթացում սովորողներին անմիջականորեն աջակցելու համար կարևոր է սովորողների կրթական կարիքների տարբերակումը: Ուսուցչի օգնականը հատկապես պետք է ունենան գիտելիքներ կրթական ծրագրերի, կրթական գործընթացը կարգավորող իրավական ակտերի, այլընտրանքային հաղորդակցման մեթոդների, սարքավորումների, աջակցող սարքերի կիրառելիության, անվտանգության, սովորողների կյանքի և առողջության պահպանման կանոնների վերաբերյալ:

Ուսուցչի օգնականը պետք է ունենա կազմակերպչական ունակություններ, վստահություն ձևավորելու, փոփոխվող իրավիճակներում արագ կողմնորոշվելու և համապատասխան որոշումներ կայացնելու, թիմում արդյունավետ հարաբերություններ հաստատելու ու համագործակցելու կարողություն:

Ուսուցչի օգնականն իր աշխատանքային գործունեությունն իրականացնելու է երեք հիմնական ուղղություններով. ա/ աջակցություն սովորողներին, բ.աջակցություն ուսուցիչներին

գ/աջակցություն ուսումնական ծրագրի իրականացմանը և դպրոցին:

Ուսուցչի օգնականը աջակցելու է նաև ԱՌԻՊ-ի իրականացմանը՝ համագործակցելով տվյալ սովորողին դասավանդող ուսուցիչների, մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ տրամադրողների և ծնողների հետ: Ըստ հաստատության տնօրինության և ուսուցչի կողմից առաջադրված նպատակի՝ դասարանում իրականացնելու է սովորողի ուսումնառության խնդիրների ուղղությամբ դիտարկումներ, դրանց վերաբերյալ կատարում վերլուծություններ, ուսուցչի հետ միասին բացահայտում, դիտարկում,

հետագոտում է երեխաների ուսումնառության գործընթացում արձանագրված ուսումնական նյութի յուրացմանը խոչընդոդ բովանդակային հոգեբանամանկավարժական խնդիրները, նաստում սովորողների մեջ ինքնակառավարման տարրերի ձևավորմանը: Համագործակցում է գործընկերների հետ՝ փորձի փոխանակման և մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման նպատակով: Ուսուցչի օգնականը մասնակցելու է է հաստատության մեթոդավորումների (առարկայական մասնախմբերի) աշխատանքներին: Պահպանելու է ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ, ներքին իրավական ակտերով և կարգապահական կանոններով սահմանված պահանջները: Սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալության (բաժնի) հայտի հիման վրա, սոցիալական դեպքի վարման շրջանակներում մասնակցելու է համակարգող և խորհրդատվական մարմինների, ինչպես նաև աջակցության խմբի աշխատանքներին: Մասնակցելու է անչափահաս սովորողի մասնակցությամբ համապատասխան քննչական և այլ դատավարական գործողություններին, եթե օրենքով նախատեսված է մանկավարժի մասնակցություն: Ուսուցչի օգնականն իր աշխատանքային մասնագիտական գործունեության հիմքում պետք է ամրագրի և կարևորի համագործակցությունը կրթության գործընթացի բոլոր մասնակիցների՝ ծնողների, աշակերտների, ուսուցիչների հետ: Պետք է կանխորոշի անելիքները յուրաքանչյուր օղակի հետ՝ սովորողի կարիքներին համապատասխան արձագանքելու համար, ձգտի աջակցել սովորողներին ուսումնական գործունեության բոլոր ձևերի՝ դասի, դասամիջոցների, արտադասարանական և արտադպրոցական միջոցառումների ժամանակ: Տեղեկացված լինի սովորողների առանձնահատկություններին և անհատական կարողություններին՝ արդյունավետ և համապատասխան աջակցություն տրամադրելու համար:

Ցանկացած օգնություն պետք է լինի չափավոր, միտում չունենա ամեն ինչ երեխայի փոխարեն անելու, այլ ընդհակառակը՝ նպաստի նրա մոտ հմտությունների ձևավորմանը և զարգացմանը: Դրանք նոր և տարբեր իրավիճակներում կիրառելուն՝ աստիճանաբար նվազագույնի հասցնելով աջակցությունը և խթանելով ինքնուրույնությունը:

Նպատակին հասնելու համար պետք է սահմանել դասարանական կանոններ, վարքի կառավարմանն ուղղված ռազմավարություններ՝ համագործակցելով ուսուցչի հետ:

Դասի ընթացքում ուշադրության կենտրոնում պահել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին: Բայց դա պետք է լինի խիստ նրբանկատ որպեսզի լրացուցիչ ուշադրությունը չդառնա պատճառ երեխաների խմբում առանձնանալուն:

Պետք է հիշել, որ յուրաքանչյուր սովորող ունի ուսումնական նյութի ընկալման իր համար ամենաարդյունավետ միջոցները և յուրացման հնարավորությունները:

Գլուխ երկրորդ: Ուսուցչի օգնականի գիտելիքներին, կարողություններին
և հմտություններին ներկայացվող պահանջները և վերաբերմունքը նրա
նկատմամբ:

Հայաստանում ՀՀ կրթական համակարգում ուսուցչի օգնականներն իրենց գործունեությունը սկսել են ծավալել 2014 թվականից, սակայն, նրանց մասնագիտական որակավորման և իրականացվող գործառույթների, փաստացի պահանջվող աշխատանքների և իրական հնարավորությունների միջև դեռևս առկա են թյուրըմբռնումներ և հակասություններ: ՀՀ-ում «ուսուցչի օգնական» հասկացությունը մեկնաբանվում է որպես կրթության կազմակերպման գործընթացում ուսուցչին աջակցող մանկավարժական աշխատող: ՀՀ կառավարության N 1391-Ն որոշման համաձայն, որպես ուսուցչի օգնական կարող է աշխատել բարձրագույն մանկավարժական կրթություն կամ բարձրագույն կրթություն, և վերջին տասը տարվա ընթացքում մանկավարժական, առնվազն, երեք տարվա աշխատանքային ստաժ ունեցող անձն այն դեպքում, երբ տվյալ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում չի զբաղեցնում ուսուցչի պաշտոն: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսուցչի օգնականի պաշտոն զբաղեցնողին ներկայացվում են շատ պահանջներ: Առաջին հերթին նա պետք է տիրապետի այն նորմատիվ իրավական ակտերին, որոնք վերաբերում են կրթության բնագավառին և կանոնակարգում են պաշտոնի նկարագրով ամրագրված իր լիազորությունները Մասնավորապես, նա պետք է իմանա Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, « Կրթության մասին», « Հանրակրթության մասին», «Լեզվի մասին», «Երեխայի իրավունքների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքները, Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն պետական ոչ առևտրային կազմակերպության օրինակելի կանոնադրությունը, առարկայական. չափորոշիչները, ծրագրերը և իր պաշտոնային պարտականություններին վերաբերող նախարարության համապատասխան նորմատիվ իրավական ակտերը, մանկավարժության տեսության և մեթոդիկայի, հոգեբանության, մինչ բժշկական օգնության հիմունքները:

Ուսուցչի օգնականը յուրաքանչյուր տարվա սկզբին տնօրենի հաստատմանն է ներկայացնում տարեկան պլանը, որտեղ նշվում է աշակերտների ընդհանուր թիվը, դժվարություններուն եցողների, ԿԱՊԿՈՒ սովորողների, տնային ուսուցում ստացողների և հեռավար կրթություն ստացողների թվերը, աշխատանքի ուղղությունները, իրականացող գործողությունները, կատարման ժամկետները: Ուսումնական տարվա սկզբում պլանավորում է նախապատրաստական աշխատանքները, կատարում դիտարկում: Աջակցում ուսուցչին դասարանում իրականացվող աշխատանքների պլանավորման և դասի թեմային համապատասխան ռեսուրսների ընտրության, անհրաժեշտ նյութերի պատրաստման գործընթացում : Աջակցություն ուսուցիչներին հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների ու ծրագրերի համապատասխան սովորողների ուսուցման և դաստիարակության պլանավորման գործընթացում: Մասնակցություն սովորողի ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացին:

Ուսուցչի օգնականը անհրաժեշտության դեպքում սոցիալմանկավարժական խնդիրների լուծման նպատակով հանդիպումներ պետք է ունենա թե ուսուցիչների և թե ծնողների հետ, քննարկի դժվարությունները հաղթահարելու ճանապարհները: Նրա պարտականությունների մեջ է մտնում նաև արտադասարանական և զանազան միջոցառումների նախապատրաստումը և կազմակերպումը: Եվ վերջապես նա հաշվետվություն է ներկայացնում, այսինքն հաշվետու է տնօրինությանը իր կատարած գործունեության համար: Ակնհայտ է, սակայն, որ միայն կրթությամբ մանկավարժ լինելը բավարար չէ ուսուցչի օգնականի պաշտոնը ստանձնելու համար: Լավագույն ուսուցչի օգնականը պետք է ունենա անձնային և մասնագիտական այնպիսի որակներ, որոնք հնարավորություն կտան նրան առավել արդյունավետ իրականացնել իր աշխատանքային գործունեությունը:

Այս ամենով հանդերձ դասավանդող ուսուցիչների վերաբերմունքը ուսուցչի օգնականի նկատմամբ համարժեք չէ: Նրանք հաճախ մտածում են, որ ուսուցչի օգնականի պաշտոնը լրացուցիչ բեռ է դպրոցի համար: Իսկ նրա ներկայությունը դասապրոցեսին կաշկանդող: Ուսուցչի վերաբերմունքից կփոխվի նաև սովորողների վերաբերմունքը ուսուցչի օգնականի նկատմամբ: Ուսուցիչները փոխանակ օգտվելու

ուսուցչի օգնականի հնրավորություններից և համագործակցելու նրա հետ, կաշկանդվում են նրա ներկայությունից:

Մինչդեռ նրանց համագործակցությունից և փոխադարձ վստահությունից կատեղծվի փոխշահավետ աշխատանքային մթնոլորտ, որի արդյունքում կշահեն թե՛ սովորողները, թե՛ ուսուցիչներն և թե՛ ծնողները: Եվ ընդհանրապես կրթության որակը կբարձրանա:

Սովորողներին աջակցելիս ուսուցչի օգնականն աշխատանքներ է իրականացնում նաև սովորողների վարքագծի կառավարման ուղղությամբ: Հետևաբար, շատ կարևոր է իմանալ վարքի այս կամ այն դրսևորման պատճառը, ինչը հնարավոր է բացահայտել դիտարկման և հավաքագրված տեղեկությունների վերլուծության արդյունքում: Սովորողի կողմից դրսևորվող և տվյալ իրավիճակի համար անընդունելի վարքագիծը կարող է պայմանավորված լինել տարբեր հանգամանքներով: Ուսուցչի օգնականը պետք է կարողանա հասկանալ սովորողի «բացասական» վարքի իրական դրդապատճառը, ընտրել տվյալ վարքն անմիջապես դադարեցնելու ամենաարդյունավետ միջոցը և մշակել նրա հետ փոխգործակցության ռազմավարություն՝ հետագայում այդպիսի վարքի կրկնությունը նվազեցնելու կամ կանխելու համար: Կանխատեսելով սովորողի արձագանքն այս կամ այն մանկավարժական միջամտությանը՝ ուսուցչի օգնականը պետք է դրսևորի համապատասխան վարքագիծ, հստակ պատկերացնի իր անելիքները, միջավայրը և հետևողական լինի իր կողմից դրսևորվող վարքի նկատմամբ: Նա պետք է ունենա բաց քննարկումներ և գրույցներ ինչպես ուսուցիչների, այնպես էլ ծնողների հետ՝ աշխատանքը ճիշտ կազմակերպելու և միևնույն մոտեցումը ցուցաբերելու համար: Եթե ուսուցչի օգնականը դժվարանում է ինքնուրույն կազմակերպել սովորողների վարքի կառավարման հմտությունների զարգացմանն ուղղված աշխատանքները, կարող է լրացուցիչ աջակցություն խնդրել ուսուցիչներից, ղեկավար անձնակազմից, տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնից:

Վերլուծելով ՀՀ կառավարության որոշմամբ ուսուցչի օգնականի համար սահմանված պաշտոնային պարտականությունները՝ հասկանալի է դառնում, որ նրա կողմից իրականացվող աշխատանքների ծավալը բավականին մեծ է: Արդյունքում, ունենալով նույնիսկ պահանջվող որակավորումները, համապատասխան

փորձառություն և մեծ պատարաստակամություն, միննույն է՝ ուսուցչի օգնականները դժվարություններ են ունենում նման ծավալով աշխատանքների իրականացման ընթացքում: Արդյունավետ աշխատանքային գործունեություն իրականացնելու համար կարևոր է ուսուցչի օգնականի մասնագիտական կարողությունների հզորացմանն ուղղված դասընթացներին պարբերական մասնակցությունը, նրա գործունեությունը նկարագրող մեթոդական ուղեցույցների և ձեռնարկների առկայությունը: Այս ամենը հնարավորություն կտա ուսուցչի օգնականին ավելի հստակ պատկերացում ունենալ իր գործառույթների մասին, և իրականացվող աշխատանքներն ուղղել ի նպաստ սովորողների որակյալ կրթության իրավունքի իրացմանը:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ուսուցչի օգնականի՝ որպես մանկավարժական աշխատողի, հիմնական դերն է իր գործունեությամբ խթանել յուրաքանչյուր սովորողի ակտիվ մասնակցությունը կրթական գործընթացին՝ դրանով իսկ նպաստելով տվյալ հաստատությունում լավագույն ներառական կրթական համակարգի կայացմանը: Նրա կողմից իրականացված աշխատանքները կարող են որոշիչ լինել սովորողի ուսումնառության գործընթացում՝ ինքուրույն սովորելու կարողության ձևավորման և զարգացման, ուսումնական նյութի յուրացման, դպրոցում և դասարանում ներառման գործընթացում: Հանդիսանալով ուսումնական հաստատությունում կարևոր դերակատարում ունեցող մանկավարժական աշխատող՝ նա աջակցում և լրացնում է ուսուցչին սովորողների որակյալ կրթության ապահովման գործընթացում ինչպես դասարանում, այնպես էլ արտադասարանական միջոցառումների ընթացքում, խթանում է սովորողների կրթական և սոցիալական զարգացումը:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում սովորողների որակյալ ուսուցման և աջակցության տրամադրման համար պատասխանատու են դասավանդող ուսուցիչները, ուսուցչի օգնականները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության թիմը և ծնողները:

Ուսուցչի օգնականները, լինելով մանկավարժահոգեբանական աջակցության թիմի լիարժեք անդամներ, պետք է մասնակցեն բոլոր հանդիպումներին և քննարկումներին, հետևողական լինեն յուրաքանչյուր սովորողի ԱՈՒՊ-ի

շրջանակներում սահմանված նպատակների իրագործմանը: Չնայած նրան, որ ուսուցչի օգնականներն իրենց աշխատանքային գործունեությունն իրականացնում են հաստատված պաշտոնային պարտականությունների և ուսումնական հաստատության ուսուցչի օգնականի տարեկան ծրագրին համապատասխան, այնուամենայնիվ, նրանց առջև դրված պահանջները կարող են որոշակիորեն տարբերվել՝ կախված տվյալ ուսումնական հաստատության ուսուցիչների, ինչպես նաև սովորողների պահանջներից և կարիքներից (ֆիզիկական միջավայր, գույք, կրթության կազմակերպման համար անհրաժեշտ աշխատանքային նյութեր, մեթոդական ռեսուրսներ և այլն), որն էլ իր հերթին արտացոլվում է ուսուցչի օգնականի տարեկան պլանում: Ընդհանուր առմամբ, ուսուցչի օգնականներն իրենց աշխատանքային գործունեությունն իրականացնում են 3 հիմնական ուղղություններով՝ աջակցություն սովորողներին, աջակցություն ուսուցիչներին, աջակցություն ուսումնական ծրագրի իրականացմանը և դպրոցին:

Ուսուցչի օգնականներն առանցքային դեր ունեն սովորողների ուսումնական գործընթացում և կյանքում: Նրանք աջակցում են սովորողներին՝ հաղթահարելու համար ուսումնառության ընթացքում առաջացած դժվարությունները: Ուսուցչի օգնականը կարող է կապող օղակ հանդիսանալ երեխայի և նոր միջավայրի միջև՝ օգնելով նրան հարմարվել նոր միջավայրին՝ նրա շուրջ կառուցելով հարմարավետ կրթական միջավայր, ձևավորելով համագործակցային հարաբերություններ՝ ինչպես սովորողի և հասակակիցների, այնպես էլ՝ սովորողի և ուսումնական գործընթացի այլ մասնակիցների միջև: Այս պարագայում ուսուցչի օգնականի համար ամենակարևոր գործոններից մեկն է տեղեկացված լինել սովորողի առողջական խնդիրների, զարգացման առանձնահատկությունների և հնարավորությունների, ուսումնական դժվարությունների և ձեռքբերումների մասին, քանի որ նրա գործունեության արդյունավետությունը կախված է դրանից: Ուսումնական հաստատությունում բոլոր սովորողների որակյալ և անվտանգ ուսուցումն ապահովելու համար անհրաժեշտ են ուսուցչի օգնականի «լրացուցիչ ձեռքերը և աչքերը»: Նրանք աջակցում են այն սովորողներին, ովքեր ունեն անհասկանալի հարցեր, խրախուսման կարիք կամ օգնություն են փնտրում հանձնարարված առաջադրանքները կատարելիս, ինչպես նաև օգնում են սովորողներին ինքնուրույն սովորելու կարողություններ,

հմտություններ ձեռք բերել և դառնալ հասարակության լիիրավ անդամ: Իրենց աշխատանքներն ուսուցչի օգնականները կարող են իրականացնել ամբողջ դասարանի հետ, փոքր խմբերով, անհատական, դասապրոցեսի ընթացքում կամ դրանից դուրս: Ուսուցչի օգնականի աջակցությունը սովորողներին իրականացվում է հետևյալ ուղղություններով. աջակցություն սովորողների ուսումնառությանը, աջակցություն վարքագծի կառավարմանը, աջակցություն սովորողներին, ովքեր ունեն ԿԱՊԿ:

Եզրակացություն

Հայաստանի գրեթե բոլոր մարզերում արդեն իսկ ներդրվել է համընդհանուր ներառական կրթության համակարգը: Հանրակրթական բոլոր դպրոցներն անցել են համընդհանուր ներառական կրթության: Այս գործընթացի շրջանակում հանրակրթական դպրոցներում ներդրվել է ուսուցչի օգնականի հաստիքը, որը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին ցուցաբերվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների առաջին մակարդակի բաղադրիչ է: Յուրաքանչյուր 100 դպրոցականի հաշվով նախատեսված է ուսուցչի օգնականի 1 հաստիք: Հարց է ծագում՝ ուսուցչի օգնականն արդյո՞ք չի կրկնի ուսուցչի գործառույթը: Ուսուցչի օգնականը լրացնում է ոչ թե կրկնում ուսուցչին, բացի այդ՝ նա կատարող է, ոչ թե պլանավորող: Ուսուցչի օգնականներին սխալ է դիտարկել որպես հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում առկա «լրացուցիչ» մանկավարժական աշխատողներ: Նրանք կարևոր դերակատարում ունեն սովորողների ուսուցման, դաստիարակության, նրանց ինքնակառավարման, անկախության և ինքնագիտակցության տարրերի ձևավորման գործընթացներում: Արդյո՞ք հնարավոր է արդյունավետ համագործակցություն ուսուցչի և օգնականի միջև: Կարծում ենք այո: Շատ կարևոր է, որ հատուկ կարիքներ ունեցող երեխան ընդգրկվի դասապրոցեստում և անհատական մոտեցում ցուցաբերվի նրա նկատմամբ, ուսուցիչն էլ բուն դասով զբաղվելու հնարավորություն ունենա: Ստեղծելով համագործակցության արդյունավետ մեխանիզմներ՝ ուսուցչի օգնականը և ուսուցիչը համատեղ ջանքերով հնարավորություն ունեն ապահովելու մատչելի, հասանելի և արդյունավետ կրթական գործընթաց յուրաքանչյուր դպրոցում՝ յուրաքանչյուր երեխայի համար:

Հաջորդ հարցն առնչվում է առանց այդ էլ սուղ բյուջեով դպրոցներում ուսուցչի օգնականի հաստիքի համար նախատեսված հավելյալ ծախսերը. չարդարացված ծախսեր չեն: Սակայն հայաստանյան բուհերը չեն կրթում ուսուցիչների օգնականների, չեն ստանում համապատասխան պատրաստվածություն, այդ ուղղությամբ:

Գրականության ցանկ

1. <https://hmk.am/wp-content/uploads/2022/01/usucchi-ognakani-dzernark.pdf>
2. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=94683>
3. Հ. Ա. Ադամյան, Լ.Փ. Մարգարյան, <<Մանկավարժահոգեբանական գնահատման և աջակցության գործընթացների կազմակերպումն աջակցության կենտրոններում>> ձեռնարկ Երևան 2019 թվական:
4. Մ.Դավթյան, Մ. Խաչատրյան <<Դասավանդման ժամանակակից մոտեցումներ և մեթոդներ>> Երևան 2019 :
5. Ա.Մ.Զադոյան <<Մանկավարժական խորհրդատվությունը որպես ուսուցչի օգնականի գործառույթների իրականացման գիտամեթոդական ուղեցույց:>> Շիրակի Միքայել Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան: 2019